

ABONAMENTUL
 Pe un an . 94 Cor.
 Pe jum. an . 12 .
 Pe o lună . 2 .
 Nrul de Duminică
 Pe un an . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA :
 Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
 se primesc la adminte-
 trație.
 Manuscripte nu se în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Cine face confesionalism.

În preajma marelui lupte pentru votul uni-
 versal, menite să ne închege și mai mult
 într'un corp solidar și puternic, iată că în-
 tre noi să ridică din nou chestia confesio-
 nalismului. Cu aierul unei acuze infamante
 adrobitoare confrății dela Blaj ne aruncă învi-
 nuirea confesionalismului, ne acuză că hră-
 nim o ură ascunsă asupra tot ce nu-i orto-
 dox și mai ales asupra toată suflarea unită
 a biserica Romei.

Răspingem din capul locului cu toată e-
 nergia învinuirile confrăților dela Blaj. Atitu-
 ținea și direcția acestui ziar în vârtejul lup-
 telor noastre este precizată prea bine decât
 să mai încapă chiar și umbra unei bănueli
 asupra principiilor și motivelor ce ne con-
 duc. *Principiul naționalismului politic și*
cultural acesta este farul ce ne călăuzește
 și ne va călăuzi întotdeauna.

Înaintea ochilor noștri să deschid orizo-
 nurile largi, zările adânci cari cuprind tre-
 ptul și viitorul unui popor mare și unitar
 de 12 milioane de români, aceiaș prin limbă,
 prin conștiință, prin cultură și prin idealul
 unui viitor comun ce-i călăuzește.

În cadrul acestei preocupări nu pot intra
 deschisele puncte de vedere ale confesio-
 nalismului, ale provincialismului sau altor
 orientări mărunte cari despica și desfac în frac-
 țiuni anorganice marele trup organic al ne-
 amului nostru.

Cititorii noștri știu prea bine că noi am cru-
 tat și cruțăm pe membri clerului nostru or-
 todox până la cele mai înalte grade ale ie-

rarhiei tot atât de puțin ca și pe membri
 clerului unit atunci când ei săvârșesc pă-
 cate împotriva naționalismului românesc. În-
 tâmplarea a voit ca tocmai în vara aceasta
 să avem locul de-a dovedi aceasta cu pri-
 lejul sfințirei de biserică dela Siria. Confrății
 din Blaj s'ar fi putut convinge atunci că nu
 cunoaștem motive confesionale nici pentru
 nici contra când este vorba de actele cle-
 rului din preajma noastră.

Mai mult chiar, acuza de confesionalism
 ce ni-să aruncă este direct absurdă. Căci
 cine ar putea da dovadă de ură împo-
 rivă uniților decât o redacție de neuniți sau in-
 vers? Ei bine, în redacția noastră uniții și or-
 todoxii sunt reprezentați în număr cam
 egal. Cum vă închipuiți că ar putea fi aici
 vorba de-o direcție unită sau ortodoxă?

Nu, nu confesionalismul poate fi motivul
 care ne-a călăuzit pe noi atacând pe P. S.
 Sa episcopul Hossu al Lugojului. Și pentru
 a arăta cât de puțin confesionalismul ne
 călăuzește, am publicat ieri și a doua din
 număruloasele »desmințiri« ce ne-au venit,
 deși mărturisim că ne-am simțit foarte ispitiți
 de-a provoca »desvâlirile« prin alte ziare cu
 cari ne amenința autorul ei în caz de ne-
 publicare.

Să admitem chiar că tonul în care
 am atacat pe P. S. Sa episcopul Hossu a
 fost poate cu o nuanță mai aspru decât
 gravitatea faptelor. Dar este sigur că nu
 poate fi vorba aici decât cel mult de acea-
 stă nuanță a tonului, căci în fondul che-
 stiunii, dreptatea noastră nu ni-se poate
 discuta.

Regretăm că suntem nevoiți să spunem
 lucrul acesta: Nu știm dacă lucrul s'a fa-
 cut intenționat sau nu, dar constatăm faptul
 că primirea episcopului de Lugoj la Sân-
 Miclăuș nu a avut acelaș caracter ca pri-
 mirea episcopului de Arad cu câțiva ani în
 urmă. Pentru primirea de atunci cu banderiu
 cu tricolor, românii ortodoxi din Sân-
 Miclăuș *au trebuit să sufere prigonirile auto-
 rităților și au fost pedepsiți cu amenzi și*
temniță.

Cum se face însă că la câțiva ani mai
 târziu episcopul Lugojului interzice sub-
 alternilor săi »orice manifestație de stradă«,
 după cum spune textual *un personaj din*
anturajul episcopului în »Voința Națională«
 din București și după cum au recunoscut
 și confrății dela »Unirea«? Și oare cum se
 face că toate ziarele ungurești răsună de
 laudele P. S. Sale episcopului Hossu care
 la Sân-Miclăuș a dat o pildă de patriotism
 specific unguresc? Și cum se face că im-
 ediat ce un ziar românesc spune aceleași lu-
 cruri comentându-le firește astfel decât cu-
 tare »Hirlap«, imediat un aparat întreg de
 desmințiri e pus în mișcare în ziarele ro-
 mânești, în vremece în ziarele ungurești nu
 a apărut nici un cuvânt de desmințire? Nu
 cerem, se înțelege, ca episcopul din Lugoj
 să dea vre-o declarație »ultraista«, căci — du-
 rere — ne-am obișnuit să fim mai puțin exigenți
 cu prelații noștri, nu cerem decât desmin-
 țirea *faptelor*. Cerem să se spuie și în zia-
 rele ungurești că primirea episcopului la
 Sân-Miclăuș a avut un caracter »patriotic«
contrar dorinței episcopului care a rămas
 surprins de ea, și cerem să se mai spuie și

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

La Putna.

Departate zările sunt limpezi,
 Și din splendoarea 'ntregei firi
 Cu strai de rațe 'nvesmântat-e
 Locașul sfintei mânăstri.

Din larg de șesuri poposit-au,
 Și de prin munți întunecoși,
 În jurul zidurilor negre,
 Talazuri albe de pioși...

Vrăjesc cântările de preoți
 Intinsa mare de norod,
 Și glasul clopotelor chiamă
 Pe n veci slăvitul voevod...

Dar când genunchele se pleacă,
 Și-atâtea gânduri înfloresc

*Din vremi ce pururi lumina-vor
 Intregul suflet românesc;*

*Un dor ascuns mă răzvrătește
 Și nu-mi dă pace să mă 'nchin:
 Părinte-al neamului, stăpâne,
 Tu știi că dormi sub cer străin?*

G. Tutoveanu.

Di Z. Bârsan — polemistul...

De azi încolo dl Z. Bârsan nu mai poate fi
 socotit numai ca un actor, ce-i drept, cu mai
 puțin talent, dar cu o pregătire destul de se-
 ricioasă și folositoare la începutul unei modeste
 mișcări teatrale. În dsa nu mai vedem azi nici
 măcar pe sfiosul și dulceagul poet liric. Dsa e
 mai mult, — e polemistul, care dintr'o săritură
 ajunge pe culmi...

E vorba de un articol, prin care dl Bârsan cu
 o îndrăzneală uimitoare, răspunde la înv. nuirile
 drepte ale dlui Iorga.

Că dl Bârsan a venit pe aici cu comedioare
 italienești rău alese și rău localizate; că în tim-

pul din urmă apărea printre noi ca un martir
 desgustat, lăsând să se înțeleagă că nu suntem
 vrednici... de înaltele dsale daruri; că în trupa
 dsale se găsiu băiețandri, carumi; să ne arete și
 nouă — »naivilor« — gesturile picante ale nu
 știu cărei coane Zița dela mahalaua Bucureștilor,
 — toate astea s lucruri cunoscute și la noi. Dar
 în ciuda tuturor acestor mizerii, l-am primit pe
 dl Bârsan, și mai departe cu aceeaș caldă bună-
 voință. Credeam că între împrejură ile noastre,
 trebuie să ne bucurăm și de puținul bine, ce
 ni-se face. Și mai credeam, că va veni altcineva,
 mai competent decât noi, să l judece pe dl Bâr-
 san, și să i spuie greșelile. — I le-a spus dl Iorga.
 Și urmarea... un polemist, care, în loc de recu-
 noștință, aruncă petricele în fața fostului său in-
 vățător.

O scurtă plimbare prin arti olul dlui Bârsan
 ne va arăta până la ce adâncimi se poate cobori
 un suflet gingaș de artist.

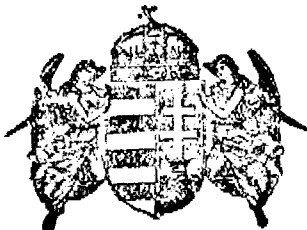
Dl Bârsan e grozav de supărat pentru critica
 aspră și dreaptă a dlui Iorga. De aceea...

... Acolo pe unde am umblat și muncit,
 precum de sigur și în România (știl sigur
 de Bârsan?), multe din spusele dlui Iorga
 nu mai sunt luate în serios...

Neumann M.

Mare deposit de

haine pentru bărbați, băeți și fete.

furalsorul curții ces. reg. în Arad.

A apărut prețcurentul ilustrat al articlilor

recunoscuți de calitatea cea mai bună.

La dorință gratuit și scutit de taxă.

prin ziarele din Pesta că s'a cântat »Deșteaptă-te române«, că o poartă triumfală avea o inscripție românească și că nimeni nu a vorbit »de punctul de vedere național unguresc« ce trebuie să ne conducă.

Iată cine face adevăratul confesionalism. Iată cine caută să puie confesiunea cealaltă în lumină »antipatriotică«, prin acel minus de naționalism pe care-l dovedește înaintea opiniei publice ungurești. Iată cine face adevăratul confesionalism cerându-și dreptul de a fi mai puțin aspru judecat decât un prelat ortodox care nici el nu a păcătuit altceva decât că a vorbit ungurește.

Iată cine face adevăratul confesionalism ca bunăoară confrății dela »Unirea« cari văd motive confesionale acolo unde nimeni nu s'a gândit la ele!

Nu domnilor, nu suntem dispuși să acordăm nici de frica acuzei de confesionalism, nimănui privilegiul de a fi mai puțin naționalist decât altul. Repetăm ceea ce am spus și dăunăm: Nu vrem oameni cari sunt naționaliști cu naționaliștii și patrioți cu patrioții. Vrem oameni egali cu sine înșiși căci aceasta o cere naționalismul, dragostea sinceră pentru neamul nostru și nu măruntele preocupări confesionale.

Moștenitorul nostru de tron la Sinaia. A. S. R. și Imperială Arhiducele Franz Ferdinand, moștenitorul tronului Austro-Ungar, este așteptat să vie la Sinaia în ziua de Luni 22 Septembrie.

Camera deputaților se va întruni, întâiaioară după vacanțe la 22, camera magnaților la 23 Septembrie. Miniștrii vor prezintă mai multe proiecte de legi, între cari proiectul bugetului pe 1909. Camera se va ajurna apoi iarăși până după ședințele delegațiilor. Guvernul intenționează ca pentru încheierea discuției bugetare încă în anul acesta, să se folosească de lex Nagy E. De reformele electorale comunicatele semioficioase nu fac amintire.

Intrevederea Aehrenthal Iswoiki. În șirul întrevederilor menite să limpezească atitudinea

puterilor față de chestiunile externe actuale întrevederea de azi, Aehrenthal-Iswolski, va desăvârși ca o ultimă trăsătură de creion armonia liniilor în perspectiva păcii europene. Politica mondenă frământă azi două chestiuni mari: situația Turciei și a Marocului. Pentru cea dintâi puterile și-au impus conduita pașnicei expectative, față de a doua semnele lasă a concluda de asemeni o procedură armonică. Pentru monarhia noastră chestia Marocului zace în afară de sfera ei de interese, tot astfel și pentru Rusia, a cărei atitudine nu poate fi decât favorabilă aliatei sale, Franța. Se speră deci că nota franco-spaniolă va fi apreciată cu obiectivitate, fără a se jigni interesele Franței.

Din comentarul semioficioos ce se face din prilejul întrevederii dela Buchlau, în Moravia, reținem următoarele:

Intrevederea dela Buchlau risipește prin chiar și faptul ei svonurile tendențioase, că chestiunea liniei ferate Sandjak ar fi stârnit controversii de natură a rupe bunele relații dintre Viena și Petersburg. Intrevederea de acumă dovedește, că cele două puteri vor proceda solidar în chestiunile balcanice. Interesele Austro-Ungariei și ale Rusiei pretind menținerea bunelor relațiuni între cele două puteri, o politică aceasta care slujește necesitatea păcii europene. E îmbucurător faptul, că ministrul de externe rus s'a folosit de timpul petrecerii sale în Austria pentru a scoate în evidență faptul că aceste bune relații se cultivă și mai departe.

Dietele provinciale din Austria. Ieri s'au deschis dietele provinciale din Boemia, Carinthia și Salzburg. După cum se anunță din Viena, prima ședință a dietei provinciale din Praga a fost viu agitată. Deja în zina întâiu s'au deslănțit animositățile dintre cehi și nemți. Cehii profitând de majoritatea lor n'au ales nici un neamț între notarii dietei. În cele mai multe dintre dietele provinciale se vor prezintă proiecte de rezoluție, cerându-se noi reforme electorale. Se va pretinde lărgirea legii electorale așa ca pe lângă cele trei curii existente să mai între și a patra curie a celor cari au fost excluși dela dreptul de vot.

Ziarștii englezii la Budapesta. Opt ziarștii englezii, redactorii mai multor reviste econo-

mice de frunte, au sosit alaltăieri la Budapesta cu gândul să studieze situația economică a țării în oglinda instituțiilor agricole din țară. Ca întotdeauna cu asemenea prilejuri acum, guvernul a organizat mari părăzi, me să împăingenească ochii celor veniți din străinătate, pentru a nu vedea mizeria fărăi ascunsă după strălucirea sedițiilor a capitalei. »B. scrie întru întimpinarea oaspeților în numele său de ieri un prim advertisement, redactat în englezește. Articolul solicează obiectivitate în judecarea referințelor economice și culturale din Ungaria, obiectivitatea este însă să resulte numai laude și elogi. »Népszava« opune sub titlul »Audiatur et altera pars« un articol bazat pe cifrele statistice serioase, făcând tabloul întunecat al adevăratei stări din Ungaria. Cu tot advertisementul imoralistei nădăduim, că ziarștii englezi vor pătrunde adevărul.

Vizita dlui Sturdza la prințul Bülow

Un ziarist descrie în »Nemie Fr. Pr.« vizita dlui Dim. Sturdza în casa cancelarului Bülow la Nordenei:

Bülow invitase pe dl Sturdza la un prânz, care a asistat și susnumitul ziarist.

Înainte de începerea prânzului, principeasa Bülow a început o vie conversație cu dl Sturdza, vechiul amic al ei și al soțului ei, încă de când se aflau în București, și erau și ei invitați de Sturdza la diferite prânzuri.

După sosirea tuturor oaspeților, trecură cu toții în sala de mâncare, Dl Sturdza oferi principei brațul.

La masă s'a vorbit despre toate, afară de politica.

Prințul Bülow nu s'a putut stăpâni însă să lănda pe vechiul său amic, dl Sturdza, zicând că e un încercat financiar și un bun istoric. Trebuia să trebat apoi cât venit aduce României monopolul tutunurilor.

Dl Sturdza răspuse că i aduce 30 de milioane pe an.

Bülow își exprimă părerea de rău că Bismarck n'a putut să introducă în Germania monopolul tutunurilor care ar fi dat Statului un venit de 400 sau 500 de milioane de mărci.

Și de ce?

... Fiind dsa astăzi un publicist desamăgit, care a vrut să ia cu asalt popularitatea, s'a încercat pe toate terenele, și a suferit naufragiu (auzi! auzi!) în cele mai multe...

Va să zică, dl Iorga e un publicist desamăgit, care a suferit naufragiu și de aceea spusele dsale nu mai sunt luate în serios. Și...

... Din pricina aceasta nici eu n'am putut să mă supăr, când îl vedeam amestecându-se în activitatea mea și vorbind cu acreală și răutate de ea...

Cu alte cuvinte, dl Iorga e la un nivel moral atât de scăzut, că nici măcar să te mai supere nu poate. Altul, în astfel de cazuri, nu și-ar mai pierde vremea cu răspunsuri. La dl Bârsan însă, e altceva la mijloc: —

Gândindu-mă, că s'ar mai găsi cetitori cari să-l asculte, — vai, sunt așa de mulți naivi la noi!...

Da, da, sunt mulți naivi la noi... Ce să-i faci? Și s'ar putea întâmpla, că dnul Iorga să fie crezut de acești naivi mulți — cu toate, că »pe unde am umblat... spusele dlui Iorga nu mai sunt luate în serios«...

Bine, dle Bârsan, nu vezi că ne incurcăm? — Căci ori nu sunt naivi, ori dacă sunt, spusele

dlui Iorga sunt totuși luate în serios. Una din două, nu-i așa?

Dar să trecem. Ce spune dnul Iorga?

...Că vina puținului progres ar fi faptul, că eu m'aș considera »genial«...

Aici, i-aci!

...Invinuirea asta e absurdă...

Să auzim motivul:

...Căci din toate calitățile mele nu poate fi numită »genială«, decât cel mult nepăsarea mea față de săcăielile mărunte și nedemne ale dlui Iorga...

— Așadar, nu ești genial?

— Nu sunt — dar...

— Dar?

— Dar am o însușire genială: nepăsarea.

Și într'adevăr e genială nepăsarea asta. — Te critică cineva. Nu-ți pasă. Dar te aprinzi și îți gesticulezi repede, nervos, urit, ca o babă cătrănită... Tocmai fiindcă nu-ți pasă... Și vezi:

...cât privește activitatea mea publică, critica e liberă...

Totuși...

... Nu este în drept ori și cine să se erijeze (?) în critic dramatic...

Cam vedem, cu voia dlui Bârsan, critica e

liberă, numai cât nu este »în drept« ori și cine să se erijeze (?) în critic dramatic... De pildă...

... cât pentru dl Iorga, pe care îl considerăm așa de bine (bine de tot?) am onoarea să începem să-i dăm cu onoarea... am început să-i dăm cu onoarea... am onoarea a spune, că cel din urmă ziarist are mai multă competență în ale teatrului...

Incetul cu incetul ne limpezim. Critica e liberă, dar nu este în drept ori și cine să se erijeze (?) în critic dramatic... mai seamă nu este în drept acel oare-care Iorga care n'are nici atâta competență, cât cel din urmă ziarist, punem cazul, vr'un Honigmann prieten pe la... »Ordinea«. Și asta din cauza cuvântului »genial«, pe care acel Iorga l-a amintit, ca o laudă biceune a dlui Bârsan...

... dl Iorga a dovedit, totdeauna și în atitudine falsă, fie față de poezie sau de dramă, fie în orice manifestație, pe lângă aprecierea căreia să cere un gust mai înalt și un mai pronunțat bun simț...

Adevărat. Ca să intri într'o discuție aspră, trebuie să ai bun simț și gust rafinat... Dl Iorga are și bun simț și gust rafinat odată, când primea acasă pe dl Bârsan, în salonul, și-l mângăia încurajându-l și sfătuirii părintește... Azi, fiindcă s'au trecut acele vremuri bune, dl Iorga e un simplu gazetăraș...

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măstru de monumente și pietre de sticlă.

Fabricație proprie din marmură, granit, soțai, labradar etc., din pietre de marmură magazinul se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 26. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dázsza-l nr. 21. Telefon 664.** Filiale: Nagyvárad, Marosvás. Déva și Bányatók.

Sturdza povestește că a ținut o lungă conferință lui Bismarck asupra monopolului tutunului și zice că a fost pentru el un adevărat noroc să aibă a face cu Bismarck în viața sa. Cu cât mai mult ne depărtăm de dânsul, exasperăm Sturdza, cu atât mi-se pare mai gigantică personalitatea lui și mai cu seamă când îl conștientăm în cadrul istoriei iar nu în acela al ideilor contemporanilor lui.

În acest moment Bülow ieși din sală și în fața lui, Sturdza zise că nici lui Bülow nu i-se pot tăgădui merite de mare înțelepciune și de îndrăzneț de stat care știe să conducă soarta Germaniei și politica internațională, menținându-se în spiritul marelui său predecesor.

S-a vorbit apoi de vila Malta, cumpărată de Bülow la Roma, de ultima vizită a soților Bülow la Roma și la Papa, de impresiunea ce au răsat-o la Vatican.

Sturdza a vorbit apoi de celebra monastire Montecassino, din Italia, cu splendida ei colecție de cărți, și despre alte părți ale Italiei.

La cafea, Bülow a exclamat pe neașteptate: „Die Sturdza, trebuie să te răpesc pentru un moment oaspeților mei“.

Sturdza își sorbi cafeaua repede, Bülow îi luă șutul și-l conduse în cabinetul său de lucru unde doi bărbați de stat au avut o conferință de două ore.

Din România.

De general Alex. Averescu, ministru de război, va să se mână în capitală, venind din Germania, unde a asistat la manevrele imperiale.

Drapelul veteranilor din Craiova. La Craiova a avut loc botezul drapelului societății »Smăruț« a veteranilor din Oltenia. Serviciul divin a fost oficiat în biserica Madona Dudu. Nașul drapelului a fost dl general Giğirtu. La solemnitățile au asistat dnii Vercescu prefectul județului, Ciocazan, primarul orașului și o numărătoasă audiență. După sfîntirea steagului dl general Giğirtu a ținut o frumoasă cuvîntare descriind împrejurările zilei de 30 August, luarea Griviței. Căra a avut loc la primărie o frumoasă recepțiune, la care au luat parte toate persoanele oficiale și veteranii.

O nouă școală de meserii. Cu începerea anului 1 Octombrie a. c., se înființează în orașul Giurgiu o școală inferioară de meserii.

Școala va avea la început numai un atelier de țesătură.

... Dl Iorga nu mă înțelege (e și greu), fiind un suflet prea înrăit și prea îmbătrânit în spasmiurile vanității...

Resumăm. Dl Iorga scrie un articol despre mișcarea teatrală în Ardeal, și atinge, în legătură cu asta și greșelile dlui Bărsan asupra căreia în primul rînd trebuie să cadă sarcina răspunderii. Cuvîntul dlui Iorga, ca întotdeauna, îl primim și acum cu aceeași bucurie, pentru că noi primim în dsa pe omul ales și chemat să ne călăuzească.

Pe dl Bărsan îl doare însă judecata dreaptă. Și iată că Iorga, îndrumătorul și apostolul de altă dată, pentru dsa ajunge să fie acum un suflet înrăit și îmbătrânit în spasmiurile vanității, un publicist mărunț și nedemn, un frazeolog lipsit de gust și de bun simț, un naufragiat...

Ce rușine!... Ne pare rău, că suntem nevoiți să mai spunem și vorba asta.

În ziarul nostru i-s'au adus multe laude dlui Bărsan și, uite, recunoaștem, că ele nu erau nemeritate. Dar nu și-a dat dsa seamă, că aceste laude să adresați mai întâi cauzei mari, căreia ne așteptam să i-se închine cu totul, și omului, care să trîdia să deschidă o cale printre mărăcini?

Noi nu ne așteptam ca dsa să fie cu vremea »nepăsător« de sfaturi bune; — și nu credeam, că poetul și foiletonistul nostru delicat, să se desminți în urmă printr'o polemică urtă...

Ne pare rău, nesfârșit de rău ne pare, dlui Bărsan...

C. Nănu.

Inscrierile se fac la direcțiunea gimnaziului. Regimul școlii este externatul. Doritorii să urmeze cursurile școlii trebuie să prezinte cel puțin certificatul de absolvirea cursului primar.

Lupta în comitate.

Congregația comitatului Timiș.

Despre ședința acestei congregațiuni mai primim următoarele amănunte: La votarea celor două sporuri de impozite ($\frac{1}{2}$ 0/0 pentru societatea agronomă a boierilor unguri și $\frac{1}{2}$ 0/0 pentru scopuri culturale ungurești) au vorbit contra din partea românilor dnul Dr. Aurel Cosma și dnul Dr. Iuliu Coste, veștejind sistemul actual, care încarcă poporul cu dări nefolositoare sau chiar păgubitoare culturii sale materiale și morale.

A mai vorbit de-asemena contra ungu-rul Ambrózy protestând și el împotriva noilor sarcini.

Cu atât mai obraznici au fost alți doi oratori. Renegatul Sztura Szilárd, crescut cu prescura românească, a atacat cu violență pe naționaliști acuzându-i că împiedică me-sul regulat al ședințe or.

Poate și mai violent a fost Fülepp care a făcut mult șgomot și a cerut, el *consilierul regesc* să se ia măsuri extraordinare împotriva naționaliștilor, amenințându i că vor fi scoși cu subțitile din sala congregației.

În contra tonului acestuia de instigație, vrednic de-a fi recomandat în atențiunea procurorului, au protestat cu energie dnii Dr. Cosma și Dr. Coste, iar la urmă dnul Dr. Al. Marta a cerut ca sporurile de impozite propuse de autorități să se ia dela ordinea zilei. La votare propunerea d-sale a fost primită, căci naționaliștii români, nemți și sârbi votând solidar, a lipsit majoritatea de două treimi necesară pentru votarea noilor impozite.

La discuția rescriptului comitatului Tren-csén, care cere legiuirea votului plural, reprezentanții români *Pepa, Dr. Adam și Dr. Marta* au vorbit contra lui cerând înscrierea în lege a votului universal. Ei au cerut votarea nominală, dar cererea lor a fost respinsă.

De-asemena majoritatea ungurească a respins hotărârea consiliului comunal din Șiștaroveț, care a votat școlii românești din acea comună un ajutor de 1000 de cor., cu toată argumentarea dlui dr. Marta care a vorbit pentru ea.

Congresul dela Carlovăț.

Ieri s'a deschis iarăși congresul național bisericesc al sârbilor la Carlovăț, intronit ca să asculte rescriptul Majestății Sale împăratului prin care în urma neîntârării episcopului Smeianovici se orînduiește o nouă alegere de patriarh. Congresul l-a deschis episcopul de Pakrac Miron Nicolici, în fața unei mari asistențe de preoți și mireni. Dintre episcopi au fost prezenți administratorul patriarhiei Lucian Bogdanovici și episcopii Mihai Grnici și Mitrofan Sevici. Smeianovits și Letici au lipsit.

La începutul ședinței deputatul Dușan Popovici spune că s'a violat imunitatea deputaților congresuali prin ținerea în arest preventiv a membrului Valerian Pribicevici, învinuit de complicitate în propaganda pansârbească. Propune ca scrișoarea lui Pribicevici, prin care anunță că e împiedicat de-a lua parte la congres să fie supusă deliberării comisiei competente. Dumitra

Musitzky, sârb radical, spune că deputații congresuali nu sunt imuni. Majoritatea adoptă părerea lui Musitzky.

S'a exmis apoi o deputație care să invite pe ministrul Günther, comisarul regesc, la congres. Venind dl Günther se citește rescriptul regal, în care se orînduiește noua alegere, neamintind motivul neîntârării lui Smeianovici.

Comisarul rostește apoi o vorbire scurtă fixând un termen de trei zile pentru hotărîrea zilei de alegere.

În ședința de după amiază congresul a hotărît cu majoritate de voturi, ca ziua alegerii să se fixeze Vineri. Alegerea deci probabil se va face Sâmbătă.

După cum se anunță din Carlovăț radicalii au ținut o ședință după congres în localitățile clubului lor, discutând atitudinea partidului față de alegerea viitorului patriarh. În ședința aceasta au hotărît, ca sub conducerea membrilor Iasa Tomici și Dumitra Musitzky să meargă o deputațiune la Budapesta pentru a talmăcii guvernului dorințele radicalilor cu privire la alegerea patriarhului.

Situația încă nu e lămurită, sârbii radicali par învoșiți a sprijini pe agreatul guvernului, slugarnicul Lucian Bogdanovici, dacă în schimb guvernul le-ar da anumite garanții că nu se va mai atinge de autonomia bisericii sârbești. Sârbii independenți de altă parte sunt nemulțumiți cu atitudinea radicalilor și îndărjiți împotriva candidatului impus de guvern.

Din străinătate.

Împăratul Wilhelm în Alsacia. În preambularea pe care a făcut-o cu automobilul prin Alsacia superioară, împăratul Wilhelm a fost pretutindeni primit cu entuziasme ovațiuni. La orele 6 seara, împăratul a ajuns aci. Orașul eră bogat decorat. A domnit peste tot un mare entuziasm. Guvernatorul, primarul și ceilalți demnitari l-au condus în sala municipalității, unde a fost salutat de către reprezentanții orașului, de autorități și de cler. Primarul a ținut un discurs, și a sfârșit strigînd: Să trăiască împăratul! Muzica a întonat imnul național. Împăratul Wilhelm a apărut în urmă în balcon mulțumind publicului pentru ovațiuni și apoi la orele 6 și 56 a plecat la Wildpark.

Ziarul »Petit Parisien« spune că în cursul convorbirii pe care a avut-o la Schlucht cu comisarul francez, împăratul Wilhelm a regretat că nu poate usă de ospitalitatea solului francez din cauza lipsei de timp și a adogat că poate ocaziunea se va mai prezentă.

Congresul Eucaristic dela Londra. Miercuri 9 Septembrie et. n. s'a deschis la Londra în catedrala dela Westminster al 19-lea congres eucaristic, sub președinția delegatului papal, cardinalul Vincent Vannutelli. Primul congres s'a ținut în 1841 la Lille, iar pentru a treia oară e chemat la președinție același prelat; cardinalul a presidat și la Tournai și Metz.

Prin numărul și rangul ecleziastic al asistenților, congresul din anul acesta va întrece în splendoare pe toate celelalte. La congresul dela Tournai, Vannutelli era singurul cardinal. La Metz au fost prezenți doi cardinali și 25 episcopi: La Londra asistă nouă cardinali și peste o sută de arhiepiscopi și episcopi, venind din toate părțile globului, din Peru și din Chili.

Lumea catolică e foarte impresionată de faptul că congresul se ține într'o țară protestantă.

Cuvîntările se vor rosti în limba latină.

Joi 10 Sep. episcopul Amette a celebrat slajba bisericească; iar la 12 Septembrie s'a zis evanghelia după rital ortodox. S'a bătut o medalie comemorativă a congresului, în formă de cruce bizantină cu o panglică cu culorile papei, galben și alb. Cardinalul delegat părăsind Roma, a vorbit de interesul și de atențiunea pe cari Papa le poartă Angliei.

Și în prezența spectacolului unui mare popor care acordă cu atîta generositate ospitalitate unei religii care nu e a sa, și în fața unei mulțimi cosmopolite, adunate din toate unghiurile globului pămîntesc, catolicii își amintesc cu durere de pierderea Franței.

Rusia și Turcia In interviewul acordat reprezentantului Agenției Telegrafice din Petersburg (Vestnic) de către ministrul afacerilor străine al Turciei, Tewfik pașa, acesta a declarat că Turcia va urmări față de toate puterile o politică pașnică și amicală, apărând interesele naționale și neamestecându-se în conflictele internaționale.

Raporturile cu Rusia sunt din cele mai bune și noul ambasador turc la Petersburg a primit ordine de a le menține și pe viitor cât mai amicale.

În Macedonia, Turcia se va strădui să introducă reforme ca în tot restul țării. Prima reformă va fi cea a justiției.

*

Conflictul turco-bulgar. Agentul diplomatic bulgar Geșow nefiind invitat la prânzul diplomatic de Sâmbătă la ministerul afacerilor străine și neprimind nici o lămurire satisfăcătoare asupra întrebării sale, a fost însărcinat de către guvern să părăsească Constantinopolul dacă nu va primi invitațiune până seara. Până la orele 6 Geșow n'a primit invitațiune.

— D. Geșow, agent diplomatic al Bulgariei, nefiind invitat la prânzul dat de ministrul de externe, a plecat ieri seară din Constantinopol.

*

Situația în Maroc Ziarul „Matin“ află din Tanger că au sosit scrisori din partea lui Hafid conferind lui Manebbi puterea de a negocia cu reprezentanții Puterilor. Hafid ar recunoaște în principiu actul dela Algeiras, ar conta să obție în mod amiabil modificări mai cu seamă în ce privește organizarea poliției și ar căuta să facă cu Franța o tranzacțiune privitoare la revendicările ei particulare.

În Mogador, proclamarea lui Mulai Hafid s'a făcut cu un extraordinar entuziasm.

O scrisoare a lui Mulai Hafid către corpul diplomatic zice că Mulai recunoaște angajamentele făcute în special actul din Algeiras; recunoașterea de puteri și se bizue pe faptul că el va duce la bun sfârșit reformele în acel act.

Mișcarea culturală.

Petrecere în Boian. Tinerimea cu carte din Boian și jur vă invită la petrecerea de vară împreună cu concert și teatru ce se va aranja în 8/21 Septembrie 1908 în pavilionul clădit anume în curtea dlui Pantilie Ivan, cu prilejul sfințirii bisericii greco-orientale. Venitul curat este destinat bisericii noni zidite. Suprasolvirile se vor primi cu mulțumită. P. T. Oaspeți, cari vor voi să ia parte la prânzul comun de după sfințire, sunt rugați să și anunțe O. D. Iosif Crișan, paroh, participarea, cu 2 zile înainte.

Program: I. Cântări esecutate de corul teologilor din Sibiu. II. „Așa a fost să fie“, piesă populară într'un act, de Al. Tințaria. După teatru, joc.

*

Sfințire de steag. „Reuniunea a II-a de înmormântare din Deva“ filia Cavin Ghioroc-Miniș-Pauliș, invită la sfințirea de steag și adunarea generală a filiei acestei reuniuni, ce se va ține la 20 Septembrie 1908, Duminecă după amiază la 3 ore în Biserica gr.-or. din Miniș.

Program: I. Sfințirea steagului reuniunii. II. Adunarea generală.

1. Deschiderea adunării generale prin directorul reuniunii.

2. Raportul despre starea și lucrarea filiei reuniunii pe anul 1907 prin dl Petru Pelle.

3. Problemele „Reuniunii a II-a de înmormântare din Deva“ și a filiei sale, banca „Industria“ din Deva: a) prin înființarea a 100 de filii; b) prin ajutorarea a 12 învățători călători, pentru a lăți în popor economia rațională și industrie din patrie; c) programul „Banului econom“ din Deva, oa organ oficial al reuniunii; d) înființarea unei școale economice și de industrie pentru orfanii talentați ai reuniunii cu ajutorul mai multor bănci, corporațiuni bisericești și a altor factori binevoitori. Prelegere liberă de August A. Nicoară. Încheierea adunării generale.

III. Inscieri de membrii noi cu câte 2 cor. 60 fl. taxă de înscriere de persoană. — August A. Nicoară, directorul reuniunii, Petru Pelle, directorul filialei.

SOCIALE.

Bietul Anonim...

Dintr'un sătuleț, de departe ne vine o dare de seamă, lungă și duioasă, despre petrecerea de vară a „inteliginții din loc și jur“. Autorul, necunoscut de altfel, cere să-i ascundem numele. O facem cu plăcere, dar să ne ierte, că nu-i publicăm și plânsoarea. Cum am zis, prea e lungă și prea e înduioșătoare... Înțelegem totuși, că durerea D-sale trebuie să treacă de-a inimă la inimă, de aceea suntem nevoiți s'o cuprindem într'un mic resumat.

Iată, de ce-i vorba.

...Eră cât pe-acel să treacă un an fără ca într'un loc ori altul viața noastră socială să se manifesteze... În clipele din urmă însă ne-a fost dat să avem o convenire în comuna Șanturug. Această comună în urma situației sale... având o comunicație excelentă... gară în loc... centru comercial pentru mai multe comune apropiate... având o bancă... poate — recte — ar putea să înainteze cu pași repezi... să devină cu timpul un mic centru cultural de însemnătate...

În urma acestor împrejurări... a produs vie bucurie invitarea la petrecerea de vară a inteligenței de aci și jur. — A venit multă lume. Păcat, că (între paranteze fie zis) comitetul aranjator cu doi membrii proși, n'a avut bunul simț creștinesc să nu aranjeze o petrecere în zi de post...

Dar, să înșirăm pe scurt toată povestea:

...Invitări elegante la o petrecere fără nici un rost cultural, fără nici o randuială. Publicul — în special damele — nu este întâmpinat și condus în sală de nime. Mergem în sală, ca oile în strungă. Aranjierii, — caută-i cu lampa lui Diogene...

În sală, oameni de toate categoriile și de toate neamurile. Larmă, învălmășală, praf...

Vrei să dansezi ca necunoscut în partea locului — te trezești frumusețea învărtindu-te cu o simplă — săsoaică...

La joc nu conduce nime. Țigantul cântă ce-i place lui. Cei, cari ar fi chemați să dea tonul, stau la masă, într'un colț, și-și ciocnesc paharele...

Amărit, de câte le-am văzut, dau să plec, — umbrela mea nicăiri! Mi-au furat umbrela...

Și pe de-asupra a trebuit să mai plătesc și 2 coroane, la intrare...

Vă spui drept, dle, redactor, că m-am revoltat până în adâncul sufletului meu de-atâta ticăloșie. În viața mea n'am avut o sară mai urâtă, ca asta...

Bietul Anonim! Il înțelegem, să-i împărtășim durerea. Într'adevăr, nu-i lucru de șagă, să-ți zacă la inimă înaintarea neamului tău, și să vezi pe urmă, cum în comuna Șanturug, care, având o comunicație excelentă, gară în loc etc., ar putea fi cu timpul un centru cultural de însemnătate să vezi, zic, cum în această comună să face o petrecere atât de mult dorită, la care să plătești intrarea cu 2 coroane, ca pe urmă, să te trezești frumusețea învărtindu-te cu o simplă — săsoaică... Ba să-ți mai fure și umbrela...

Ce să-i faci, dragă Anonime? — N'ai ce-i face?...

NOUTĂȚI.

ARAD, 16 Septembrie n. 1908.

— **Impăratul la manevre.** În Vespri e numai splendoare. S'au început zilele marilor manevre împărătești. Arhiducii au sosit ieri cu trenul dela ameazi. Parte dintre ei s'au sălășluit la Hajmáskér. Majestatea Sa împăratul a sosit azi, însoțit de suita strălucită a generalilor săi și a oamenilor de curte. Drumul pe unde trecea trenul curții, găurile mai însemnate, inundate de lume. Majestatea Sa a fost salutat cu entuziasm pretutindeni, făcându-se îndeosebi o frumoasă primire la gara din Alba-regală. În Vespri strădele sunt împodobite a mare sărbătoare. A sosit multă lume din toate părțile țării ca să aziste la privescerea grandioasă ce ofer asemenea manevre mari.

— **Belciugul să strânge.** Cititorii ne amintesc de scandalul întâmplat la adunarea generală a învățătorilor noștri din Bihor, cu prilejul adunării ținute la Oradea-mare. Anume din ziarul jidano kossuthist dia Oradea „Nagyvárd“ cauza adevărată a scandalului să pare că provocatorii lui s'au îngrijit de-a mea străină să ia act de meritele lor.

Lucrul s'a întâmplat astfel. Președintele nării protopop Alexandru Munteanu, un bărbat mândru a arătat o rană a școalelor noastre, că învățătorii noștri azi nu mai predau cele naționale în școală. Un lucru mult dăruitor între ceice privesc cu îngrijire direcția școlii să desvôltă școalele confiscate dela noi, ca să buie să le socotim ca și confiscate.

Când părintele protopop Munteanu a dat presie durerii sale a izbucnit o adevărată tună înscenată de învățătorul Firu din Oradea-mare. O furtună în care să huiduia protopopul și să aclama Saoul școalelor noastre din țară subrevizorul Karácsonyi, identic cu Crăciun crescent gratis în internatul nostru diecezan Arad. Așa să prăsniește în ziarele ungare CO Oradea-mare „biruința globului patriotic“ car ma învățătorilor noștri din Bihor.

Dacă vom mai adauge legăturile învățătorilor Firu cu Timișoara și cu Bodrogi, bine cunoștem de pe vremea alegerilor episcopesci și vizitele lui sului mai recente prin Arad spre a se oferi postul de profesor de muzică, pentru care n'a nici calificăți ulterioară și care nici nu-i vacantă car, atunci vom înțelege legătura cauzată cu dela adunarea învățătorilor din Bihor. Cheia Xilokerkos a fost învărtită nișel prin școala școalei noastre confesionale. Va să zică „dies sine linea“. Mai ieri ni s'a dat să vedem această fatală cheie învărtindu-se prin mână în forma scrisorii dlui Silviu Saciu iar azi rostul dlui Firu. Oare ce surpriză ne mai teapă mâine?

— **Di George Coșbuc** — cetim în „Bistrița“ — poetul care a dus departe ținutul nostru, petrecând câteva zile în orașul nostru cu stimata soție, intelectualii mâni din Bistrița s'au întrunit Joi seară în cină comună în onoarea sa. Bineventarea sa a făcut-o în cuvinte alese, dl Dr. Triguș iar dl T. A. Bogdan a citit o poezie oculară. Asemenea convenire au ținut și născându-

— **Aviz.** Fiindcă mai mulți dintre învățătorii s'au adresat pela diferite librării după cartea „Metodul Fonomimic aplicat la învățarea cetirii și scrisului românesc“ de Gh. B. Boieriu și Codrea, vestim pe calea aceasta pe toți ceice interesează de această nouă procedură metodologică fiind tipărită numai într'un număr restrâns exemplare, cartea nu e dată în comisiune unei librării; ceice doresc să o procure să adreseze direct la autori în Viștea-de-jos (Alba-Iulia), com. Făgăraș, de unde trimițând înaintea cor. 10 fl., primesc cartea francată.

— **Sfințire de biserică.** Luni, 8/21 Septembrie va sfinți biserica gr. ort. din Boian. La festivitatea aceasta poftim pe toți românii de biserica. După sfințire va fi prânz comun în sala școlii cu taxa de participare: 2 coroane. Ceice doresc să ia parte la masă, sunt rugați să se anunțe cât mai curînd părintelui Iosif Crișan.

Comitetul parohial

— **Necrolog.** Pămîm următorul anunț funebru: Cu inima înfrântă și cu sufletul plin de durere adâncă, în numele nostru și al tuturor rudeniilor, facem cunoscut, că iubitul nostru socru și frate Simeon Monda, protopresbiter paroh gr. or. român, după un morb scurt, greu, și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului, Duminecă în 13 Septembrie st. n. la ore a. m. în anul al 59-lea al țetății, și 24-lea al preoției și în al 7-lea an al văduviei. Rămășițele pămîntesti sau așezat spre vecinică odihnă Marți în 15 Septembrie a. c. la 10 ore a. m. în cimitirul gr.-or. din Borgo-Bistrița. Fie-l țărâna ușoară și amintirea în veci binecuvântată! Iuliu, Victor, Aurel, Cornelia măr. Mărincaș, Lucreția, Eugenia, Elisabeta, Corneliu și Virgil, ca fii și fice, Mihaela Mărincaș ca ginere, Iacob și Dr. Andreiu Monda, Raveca Palagia, Todora Măriuca și Ileana, ca frați și surori.

nou cartier al Bucureștilor. E în de văzut cum se dezvoltă și ia un avânt în ce mai mare, noul și higienic cartier al cartierului numit „Căminul Propriu” în apropierea minerele. Grație stăruințelor și acțiunilor neobosite a administrației locale, cartierul a fost azi cu toate instalațiile moderne de apă caldă, gaz aerian, ceea ce-l face accesibil celor mai pretențioși.

sănătos al localității, buna împărțire a terenului de clădire, curățenia și frumusețea căminelor, grădinițelor, dă o înfățișare plăcută în cartier și face ca tot mai mulți locuitori să se mute acolo un cămin modest și liniștit.

Libretul lui Tolstol. Cu ocazia jubileului al 100-ului celebrul dramaturg german Gerhart Hauptmann a trimis marelui scriitor rus o adresă de felicitare și un album cu 45 de pagini pline de ilustrații.

În această ocazie scriitorul englez Wright a scris la lasnaia Poliana ca să predea lui Tolstol o adresă iscălită de 700 de literați englezi.

Concurența dintre electricitate și vapoare își dispută superioritatea în soluțiunea problemei locomotivului celei mai rezezi.

În aceste zile a avut loc un match în Statele Unite pentru a se vedea de partea cui e întâietatea. Un tren compus din 9 vagoane, puse în mișcare de o locomotivă electrică de 100 de cai putere și de 3000 de cai putere a luptat cu cea mai puternică locomotivă americană, New-York de 10000 cai putere legate numai 7 vagoane. Locomotiva electrică a eșit victoriosă.

Atentat în timpul unei reprezentații. În timpul reprezentației de Vineri dela teatrul „Comedie Française”, (Paris) directorul teatrului a fost rănit cu un foc de revolver de către un actor îndărătnic. Directorul a fost transportat la spital.

Vapor nou. Botezul noului vapor de război „Kaiserlich-Königliche Franz Ferdinand” se va face în 30 Septembrie. Noul vas de război va fi lansat la San Petru de la Triest. Nașa vaporului este principesa Maria Annunziata. Corpurile legitime încă nu au fost invitate la solemnitatea aceasta.

Sven Hedin spre casă. Indrăznețul descoperitor al Tibetului Sven Hedin a sosit la Simla în India deghizat în haine de preot și va pleca din India în două zile la Londra.

Naufraziile mâncați de antropofagi. Căpitanii sosiți din Congo la Bruxela cu vaporul „Le Poldville” spun, că pasagerii și personalul, din vaporul scufundat „Bruges” nu s'au înecat în mare, după cum se crezuse, ci au scăpat cu înălțime pe o insulă, unde au fost prinși și mâncați de antropofagi. O expedițiune trimisă contra lor nu a reușit și spânzurat pe mulți dintre ei.

Pachet poștal, care explodează. Administratorul proprietăților marelui duce Mihailovici de Caucaz, a primit un pachet poștal, care a explodat la deschidere.

Doi fii ai administratorului au fost uciși și unul a fost grav rănit.

Directorul e îndreptat în contra marelui duce, că el nu știe că se află de obicei în acest cartier la proprietățile sale din Caucaz.

Ministru delapidator. Se anunță din Viena că s'a constatat acum că fostul ministru Alberti a delapidat 10 milioane și un sfert de coroane de economii a țeranilor. Se mai spune că Alberti cumpără titluri de nobilitate și decorații prin anumiți agenți ai lui. Unul din acești agenți a fost și exconsulul general grecesc la Viena, fugit de curând și care făcea parte dintr-o societate de stricați.

Prin efectul miraculos al cremei „Aranka de Moscova”, orice damă se face frumoasă ca în basme. Unul borean 1 coroană, borean mai mare în coroane 2 coroane. Săpun „Aranka” 70 filerle și spălat „Aranka” 1 cor., pudră „Aranka” 1 cor., 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să se spăleze cu apa de păr „Aranka”. 1 sticlă 1 cor., una mare Cui îi încărunțește părul să folosească regenera-

torul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintsek Géza. Kecskemét.

x Arta fotografierii în urma dezvoltării sale cucerește teren din ce în ce mai mare și fotografierea reușită e atât pentru cei mari cât și pentru copii o ocupațiune nobilă și plăcută. Fie că azi arta aceasta se poate deja însuși în câteva ore, e foarte potrivit pentru cadouri. Mare magazie |Dubinievicz, Oszkár, gyógyár ú vegy-és illatszerkereskedő Cluj, (Kolozsvár), care se recomandă atențiunii p. st. public.

Adversarii lui Napoleon la Lobau.

Sub primul titlu de mai sus, dnul N. Ținc, a adunat într'un mic volum, câteva povestiri și schițe, scurte episoade istorice din cele mai interesante, precum și câteva poezii războinice.

Napoleon I înainte, în 1806, spre Viena. Voi să sdrobească armata arhiducelui Carol, care se ridicase împotriva-i. Dar iată că din Lobau, o insulă pe Dunăre în apropiere de capitala Austriei, e întâmpinat cu ghiulelele. Napoleon se oprește în loc cu armata sa și dă ordin ca să se ia numai decât în posesiune insula, curățindu-se de vrăjmași. Dar insula opune armelor franceze o rezistență care surprinde și uimește pe marele general și împărat.

— Ce e asta! exclamă Napoleon. Trupele care ocupă insula nu sunt nemți, de sigur că nu. Aceia s'ar fi plecat până acuma!

Apoi, întorcându-se spre mareșalul Launes, care era la spatele lui, îi o donă:

— Mareșale, cu orice preț, să-mi prindeți câțiva oameni din acea garnizoană și să mi-i aduceți aici.

Ordinul se execută. Cu un preț greu, cu jefuri disproporționate, poate, se aduseră înaintea împăratului câțiva soldați austriaci din Lobau.

— Bine! zise împăratul aștindu-i cu privirea lui pătrunzătoare. Acuma, să vie cineva care știe nemțește și să î întrebe cine sunt și câți sunt.

Un ofițer înaintează spre ei și le vorbește nemțește. Soldații austriaci dau din umeri și nu răspund nimic, căci nu înțelegeau nimic.

— Iacă, afirmă împăratul: știam eu bine că nu sunt nemți. Dar ce, ce sunt?

Un soldat dintre prizonieri îi bănuiește și-i pricepe vorba franțuzească a împăratului și-i răspunde:

— *Apoi, mărite Doamne, noi suntem români din regimentul 31 de infanterie.*

— Poi, domine, romani, reggimento, fanteria, îngână împăratul repetând cuvinte cunoscute lui, corsicanul, și pe care le prinsese din graiul soldatului austriac; aceștia sunt italieni. A, iată dar valoarea armatei austriece!

Printre trupele franceze se află și un ungur care asistă la scenă cu captivii austriaci. Acesta își cere voie să vorbească și-i dăe următoarea explicațiune marelui împărat:

— Da, sire, prin văile munților Carpați locuiește un popor care se numește români și care vorbește o limbă asemănătoare întru câțiva cu cea italienească.

Ei dau trupe bune de infanterie, așa e, dar nu constituiesc numai ei singuri forța adevărată a Austriei, căci sunt amestecați cu unguri și cu slavi. Mai toți aceștia apoi vorbesc și ungurește.

Și maghiarul, adresându-se ungurește unuia dintre cei prinși, acesta se întâmplă că-l înțelege și-i răspunde pe limba lui.

Atunci împăratul ordonă ungurului să-i facă o proclamațiune în ungurește, de vreme ce și celelalte popoare eterogene din Austria pricep acea limbă, prin care să le spuie că el le promite să le scoată de sub jugul Austriei, pentru care nu se cade să-și mai jertfească viața.

Proclamațiunea se făcu și Napoleon o iscăli. Un exemplar după ea se află în biblioteca statului din Budapesta.

— Romani, romani! repetă Napoleon pe gânduri. Tot virtutea romană face forța armatelor! Trebuie negreșit să fac ceva pentru acest popor. Evenimentele însă se precipită și Napoleon I

nu-și putu ține cuvântul dat în momentul, când în gândul lui se puse, pentru primadață, temela politicii naționalităților.

Dar ce n'a făcut Napoleon I pentru noi români, a îndeplinit Napoleon III, care i-a moștenit numele și ideile.

Să nu uităm că suntem datorii să avem cult pentru numele de Napoleon!

Economie.

Țăranii din România să organizeze economice. Un număr de 60 sâteni, din comuna Braneș (Romania), s'au constituit în tovarășia „Progresul” pentru exploatarea de mașini agricole. Tovarășia a și luat o garnitură de treerat în valoare de 14 200 lei.

— Prin stăruința d-lor A. G. Georgescu, instructor, dr. G. Soiu, preotul Em. Mărculescu și pr. Al. Popescu, plugarii din Corabia au înființat în ziua de 24 August a. c., o Bancă populară în acel oraș.

— Din inițiativa conducătorilor Băncii populare „Albina”, ce aparține cercului cooperativ „Solidaritatea” din județul Botoșani, s'au pus bazele unui magazin de consum în comuna Verești.

Magazinul nu-și va începe operațiunile până ce capitalul vărsat nu va atinge cifra de 4000 lei.

— Consiliul de administrație al federației Podgoria, din comuna Topoloveni, a hotărât a ține, în luna Noemvrie, în localul federației, a unui curs pentru conducătorii de tovarășii.

Programa cursului va fi relatare de președintele federației și va cuprinde ca obiecte de căpetenie: Ținerea registrelor și călăuză administrației.

Bogățiile Danemarcei. Într'un raport înaintat ministerului de agricultură al Franței, se face cunoscut, prin țifre, propășirea de necrezut a regatului Danemarcei.

Această țară mică, cu o suprafață cât a treia parte din țara românească, numără numai 2 milioane și jumătate de locuitori, aproape cât are numai orașul Paris. Dar comerțul său internațional atinge un miliard și jumătate și marina sa de comerț are 3.700 vase. În 1905 ea a exportat: 29.000 cai (atât cât a exportat și Franța); 122.000 capete de vite (de trei ori mai mult decât Franța); 100 de milioane kilograme de carne pentru consumație și de porc sărată, (de 18 ori mai mult decât Franța); 80 milioane kilograme de unt (de patru ori mai mult decât Franța) și un milion de ouă pe zi.

Acest rezultat uimitor, este datorit în mare parte, metodelor științifice întrebuințate în exploatarea pământului și în dezvoltarea societăților cooperative. Cea dintâi lăptărie cooperativă a fost înființată în anul 1882; astăzi sunt peste 1.000 care se ocupă a vinde laptele a peste 900.000 de vaci, adică 80%, din producțiunea totală a țării.

Budapesta, 15 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22-74—22-76
Săcară pe Oct.	18-86—18-88
Cucuruz pe Mai	14-78—14-80
Ovăș pe Oct.	16-06—16-08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — —	22 K. 70—23 K. 80 fil.
Din comitatul Albei —	22 > 40—23 > 55 >
De Pesta — — —	22 > 50—23 > 60 >
Bănățenesc — — —	22 > 60—23 > 75 >
De Bacica — — —	22 > 50—23 > 65 >
Săcară — — —	18 > 90—19 > 05 >
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 > 75—15 > 90 >
> de cvalitatea II.	15 > 40—15 > 65 >
Ovăș de > I.	16 > 60—16 > 80 >
> > II.	16 > 20—16 > 50 >
Cucuruz vechiu — — —	16 > 80—16 > 95 >
> nou — — —	> — — — > — >

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Felurimi.

Iuțea călătorilor. În veacul al 16-lea trebuiau 22 de zile din Florența la Paris și 30 de zile la Londra.

Pe la 1690, drumul dela Paris la Dijon se făcea în șapte zile.

În 1740 se făcea în șapte zile drumul dela Paris la Strassburg sau dela Londra la Edimburg.

În 1789 trebuiau treisprezece zile dela Paris la Marsilia.

Acum, marile transatlantice fac 37 kilometri și mai mult pe oră; trenurile internaționale fac în mijlociu 86 de kilometri. Nu mai există un singur punct în Anglia care să fie depărtat cu mai mult de douăsprezece ore de Londra.

Nu există un singur centru important de civilizație pe pământ, dela care până la Londra să trebuiască mai mult de treizeci de zile.

Cu mijloacele actuale de transport, întreg globul se aduce, în ce privește drumul dela un punct la altul, la dimensiunile pe cari le avea Anglia pe la mijlocul veacului al 18-lea.

Repezițiunea călătoriilor va crește și mai mult. Ce ne rezervă aeroplanul? Se prevăd 200 kilometri pe oră, ba și mai mult. Prin urmare, nu va mai fi nici un punct pe glob care să fie depărtat mai mult de patru zile de Londra.

BIBLIOGRAFIE.

I. *Rusu-Sirianu: Iobăgia* (Vol. I) până la finea secolului XV. Pag. 408. Arad 1908. Tipogr. Diecezană gr. or. rom. Preț 3 cor.

I.

Titlul lucrării din capul acestor șire se potrivește mai mult pentru exprimarea caracterului și tendinței lucrării, decât pentru a rezuma în nucleole cuprinsul cărții.

Dar totodată constatăm, că această carte, — este folositoare mai ales pentru motivul, că pune în lumina adevărului, fără preocupări soviniște, problema de care se ocupă, și care reiese din succesiunea evenimentelor istorice, în parte prea în amănunțime tratate.

Timpul vizirilor (ong. vezér) ori ducilor — este capitolul cu care începe cartea. Autorul, cum se vede dela început a utilizat mai ales izvoarele din patrie, dar recunoscute ca autorități în istoriografia maghiară. Marczali e mai adeseori citat, și cu drept cuvânt.

Poporul imigrat în patria noastră, poporul maghiar, — ne spune autorul — în forma primei sale organizări, îl aflăm luând hotărâri în „comună înțelegere pentru afacerile mai importante“, susținând ca „proprietate comună a membrilor seminției pământul cucerit“, „jefuind și furând provinciile învecinate“, ajungând pe urmă la înfrângerea dela Merseburg (15 Martie 933) ș. a. O îmbănzire, a poporului venit din Azia, o aduce încreștinarea.

Gylas, domnitor „turc“ (maghiar) a fost încreștinat și botezat la Constantinopol, de unde aduce ca episcop pe blândul Ierotei, călugărul din Ardeal, care îl însoțise la Bizanț.

Invaзиunile se mai potolesc. Maghiarii învață dela prizonierii aduși din apus și dela coloniști, să organizeze țara mântuită ca stat, cum am zis, prin încreștinare și prin adaptare la condițiunile aflate, deși s'au adaptat cu multă greutate și în îndelungat timp.

Între stările aflate de maghiari în patria acestora, este a se remarcă, că pe când coloniștii și ei înșiși maghiarii s'au așezat în ținuturile șeseoase, „cei dintre dealuri, cari erau mai numeroși — scrie Marczali — și unde ungurii nu se așezau, au ramas în satele lor, sub jupanii proprii“. Acești jupani sunt chinezii; aceste așezăminte sunt chinezatele și voevodatele românești, pe care le aflăm dovedite în Maramurăș, Bihor, Banat, Hașeg, Fegăraș și ulterior în organizarea dela începutul lor — a principatelor Muntenia și Moldova.

Asupra chinezatelor, cuprinde cartea d-lui Rusu un capitol special, în care a utilizat rezultatele pozitive ale cercetărilor istoriografilor români celor mai competenți. Noi am relevat aici acest moment, adevărat ne-am oprit asupra chinezatelor, pentru a indica timpul primei organizări româ-

nești pe teritoriul patriei noastre, organizare, care a existat, la venirea maghiarilor.

Când Vojk, fiul ducelui Géza, ulterior regele *Stefan cel sfânt*, primul rege al Ungariei, se căsătorește cu Gizella (955), fiica ducelui de Bavia și legăturile politice și cele religioase ale poporului maghiar se îndepărtează de orient de întimitatea cu Bizanțul și se apropie de apus. Propaganda papistă pe de-o parte, feudalismul pe de alta, se vor valida, în noul regat.

Stefan împarte, după modelul francic, țara în comitate*) regale 45 la număr și cetăți regale, cari aveau în frunte șpani (ulterior ispân). În cetate locuia șpanul cu o ceată de slujbași de toate categoriile, iar ceice păzeau și apărau cu armele aceste cetăți, erau *iobagiones castri*.

»Iobagii de cetate« erau la începutul regalității probabil stăpânii regalității, față cu puternicii feudali. Andrei II vorbește de »consilio omnium iobagionum nostrorum«. Sfetnicii îi sunt dar, iobagii! Până pe timpul lui Carol I muncitorilor nu li se zicea »iobagi«, ci »populi nostri«.

Straturile sociale și drepturile lor, s'au întocmit pe timpul organizatorului prim al țării, rege Stefan, în modul următor:

Comes erau cei ajunși în grația regală, fie pământeni, fie străini. Sfetnici ai regelui, având același rang ca șpanii, ei sunt distinși cu proprietăți întinse, pe cari lucrează oameni liberi (arendasi) și sclavi, dintre cari, cei din urmă erau cei despoiați — drept pedeapsă — de libertate.

Hospes erau muncitorii străini, aduși în țară pentru a împlini munca folositoare, în lipsa de muncitori suficienți în țară; ei se bucurau de diferite favoruri, după localități și felul imbecilor.

Libertini numiți și *unghi*, sunt muncitori, cari au fost păgâni și s'au încreștinat; *udvarnici* erau cei ce s'ugeau pe la curte.

Sub Stefan se introduce și dijna pentru biserică: »Dacă Dumnezeu a dat cuiva zece, una a zecea să o dea lui Dumnezeu. Dacă ascunde zece, să se ia nouă. Iar dacă cineva fură zeciuiala pusă de-o parte pentru episcop, să fie osândit ca un hoț și ame da se cu cine episcopului«.

Proprietățile se împărțeau deja pe timpul lui Stefan în *sesium* (cât se dă unui muncitor) și *allodium*, cari sunt izlazuri și păduri, proprietăți regale, terenuri de utilitate comună pentru populațiune.

În chipul acesta s'a organizat Ungaria sub întemeietorul ei ca regat, acel întemeietor care a învățat pe moștenitorul său, că »*Regnum unius lingue turpe et imbecillum*«, — dar a întărit feudalismul civil și clerical, conform duhului vremii aceleia.

Oare nu se vor urca »șleacțele« peste capul regalității.

Vom vedea.

II.

Pe timpul regilor din familia arpadiană sfântul scaun din Roma ajunge protectorul, care se amestecă în toate și pune la cale toate; alianțe împrumuturi, căsătorii ș. a.

Dintre regii cari au binemeritat distincția bisericii Romei, e de pomenit, după Sf. Stefan, Sf. Ladislau. Dar cu toată pietatea domnitorilor, erupțiuni ale sălbăteci primitivă nu lipsesc, în poporul maghiar, refractar față cu legea creștină, încât e nevoie adeseori, mai multe veacuri de arândul să fie reprimite acele erupțiuni și mișcări cu multă cruzime.

Poporațiunea maghiară, după Sf. Gellért, al cărui martiriu e nemurit prin bolezul Szt. Gellért din Buda, spune, că maghiarului mai mult îi place »să bea, să călărească, să fie în războiu, decât munca productivă«. Trebuie deci, ca pentru munca productivă să se aducă alte elemente, de toinice, — dar cărora în schimb trebuie să li-se și asigure oarecari avantajii și prerogative.

Astfel prosperează coloniștii sași aduși în Ardeal, cu cele șapte cetăți ale lor și proprietățile din jurul lor; astfel se organizează scaun-le secuești și s'au așezat *valahii* sub cneji deosebiți (Pauler) »considerați ca oameni ai regelui«, ceea ce e identic cu statul de *iobagiones castri*.

»*Iobagiones castri*«, despre cari a mai fost vorba, erau la dreptul vorbind, soldații așezați în jurul cetăților regești nu ale feudaliilor, cari își

*) Ung megye (întâia oară se găsește acest cuvânt în legile lui Coloman cărturarul) dela mezda slav, afin cu megieș român, care însemnează vecin cu hoarul.

aveau și ei cetățile și armatele (bande) muncitori agricoli și meseriași din cetăți și organizați la început militărești, ulterior și cărora li-se designau anumite părți din orașe, din cetățile regești.

Din populațiunea agricolă, ori cine pe teritor (moși) regesc, primea ca arat — pentru un plug 100—170 pogoane — având să-și îndeplinească datornițele fumale — bani după fumuri de casă, una a zecea din toate produsele și clasa din care omul făcea parte).

Marea proprietate a bisericilor și a cari sunt înalții demnitari ai țării, se întărește prin daruri regești, cari se pentru mulcomirea puternicilor feudali și porniți spre revolte, cât și pentru aduceau oameni luminași și aleși din gândul să-și facă regele sprijinitori mai decât nobilii de neam din țară.

Moșiile unor săminții cu timpul s'a format în *moșii familiare*, devenind *avate**) în mâna unei clase separate de straturi ale poporului.

Despre moșii cumpărate, se vorbește târziu.

Rolul mare ce l-a câștigat clericalismul ducerea statului pe timpul regilor din care se dovedește prin faptul, că la 21 Maiu 1000 s'au »*sinod sfânt*« sub prezidiul lui sfântul »regele foarte creștin al ungurilor« mătură atât a *iobagilor* cât și a întreg și poporului; în acest »sinod«, s'a înțelesul ca »Episcopului să i-se dea zeciuiala toate... *Dijna* se strânge înainte de Preotul mai avea venituri și în afaceri de cată: un ban dela proba cu apă și doi dela proba cu foc«.

Cu toate că *Ladislau sfântul* a căutat reze poverile și să se reducă exploatarea muncitorilor, căci nu legea ci puterea hotărâtesc pe aiunși, »în tot decursul evului obiceii a jucat rol mai mare decât legea, că un alt rege, *Coloman Cărturarul*, ureze sarcinile legale ale popoarelor sale, cini pe cari le socotea de nedrepte.«

Raportul economic între straturile poporului e evident, din cele premise. Țara se îndreaptă spre *înțărarea oligarhiei*, în fruntea căreia hierarhia bisericăscă, cu prelații stăpâni latifundii.

În această perioadă întrezărim izvodul mișcării, care va duce la revolta țărănească din Ardeal, dela 1437, contra abuzului de pe exploatarea ilegală a episcopatului, care proprietar de mari întinderi de m. și. (*Eps. Lépes*.)

Mai relevăm din această parte a cărții *Rusu*, îndreptarea faptului, că »*Ladislau* a deosebite favoruri *grănițerilor*, coloniștii anume pentru paza țării la frontiere«.

Ne ar fi plăcut să vedem aici o aprofundare problemei, — căci afară de săcui (și ordin valerilor teutoni așezat temporal în părțile nulu) grănițeri au mai fost numai români nord și sud și slavii sudici în această țară. această parte ar fi putut înlocui cu priso-nunțele asupra judecăților și pedepselor, de ni-se dau prea multe amănunte și cari, de caracteristice pentru acele timpuri sunt de mare interes pentru noi.

Biserica papală se întărește, în măsura în care în privința materială iar influența ei asupra statelor prin probe și măturii la judecări, e. proba de foc), și mai mult impuțernice pe terenul politic, să vedem ce fenomene duc și ajută la suprafață în raporturile *regalitate și oligarhie*.

S'a întărit regele prin sprijinul dat bisericilor prin amenajarea aristocrației?

Tensiunea peste punctul maximal, duce la rimare.

(Va urmă).

Din Or.

*) În Principatele române abia la începutul secolului XIX (Regulamentul organic) s'a organizat proprietatea devenind dezastru pentru țară. Dovadă de marea ziere a evoluției economice peste munți. Nu cred această notă comparativă. Aut.

Redactor responsabil Constantin Savu
Editor proprietar George Nichiu.

iner român, dorește a face cunoștință cu Domnișoare econoamă, cu căsătorie și bune studii sau diplomată care să se mai cu seamă, posedând și moderanțe materiale, spre a fi luată în considerare la Administrația ziarului noimalele D. P., — Correspondeențe, care se vor inmanuă persoanei sub cea mai strictă discrețiune.

Ministerul Finanțelor.
 Datoria Publică și Pensunilor
 Datoria Publică.

23 August 1908.

Publicațiune.

La tragere la sorți a titlurilor de rentă amortizabilă din 1891, împrumutul de 100 lei se va efectua în ziua de 1 Oct. 1908, la orele 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, în conformitate cu dispozițiunile stabilite prin regulamentul publicat în «Monitorul Oficial» Nr. 177 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri de rentă nominală de Lei 382.000 în următoarele:

titluri de câte 5.000 Lei	95.000
» » » 2.500 »	115.000
» » » 1.000 »	115.000
» » » 500 »	57.000

Titluri pentru o valoare nominală de Lei 382.000

Directorul este rugat a asista la tragere.
 Director: M. Șeteanu.

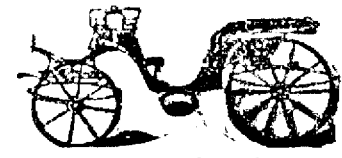
Cele mai bune bandaje de hermă, de pânteci, suspensorii, irigaătoare, injectoare și articole de cauciuc, (gumă), ciorapi de cauciuc se gătesc la

Carl Koch

Timișoara (In oraș),
 Depozit de toate articolele pentru căutarea bolnavilor.

Kovács István urmașul lui FARKAS J.

fabricant de trăsuri.
 Temesvár Józsefváros, Fröbel utza 58
 (casa proprie).
 Fondat în 1866. Mare depozit. Fondat în 1866

Are trăsuri noi și reparate.
 Primește reparații, lucrări de faur de lemnar și de lăcuit.

APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
 INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
 Intrebuintată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și inisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
 Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
 Depozit general: STAUDT MIKLOS, Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654.
 Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale.

Reclama e sufletul comerțului.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODICS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn

BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte

GEASURI DE TURN

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în prelucrare solidă. — Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a onoratorilor comiteei bisericesti asupra

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acorduri recerute. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; afară de aceasta se repară ciasurile de turn pe lângă chezășie. — Onoratele comitee și plebanile precum și curatorii primesc avantajul de a plăti în rate. Servesc, la dorință, cu budget, gratis.

Prima fabrică de mașini agricole și întreprindere de săpat fântâni adânci din Sătmar.
 SZATMÁR strada Teleky 8.

Șeful firmei **PROBST MÁTYÁS**

Primește:
 instalări de mori de aburi și motoare cu ulei, sfredelirea de fântâni arteriane, conducturi de apă și pompe de apă de orice sistem, aporate pentru uscatul nutrefului, reparații de automobile și de motoare cu benzină și orice lucrări atingătoare de această branșă cu prețuri avantajoase.

Depozit permanent de mașini cu aburi și de pompe.

Dubiniewicz Oszkár
 comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.
 Cluj, (Kolozsvar) Deák-Ferenc u. 8.

Mare magazin de mașini de fotografiat și tot ce se ține de ele.

Obiecte de lemn pentru pirogravură și kerbschnitt.

Aparat de pirogravat și tot ce se ține de el.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : **Debreczen** : : farmacia : :
ciat : : **Arany egyszaru**

Hajdusági
Bajuszpedr.

Védjegy.

.....

.....

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie neunsuroasă. Efec-
tul se vede foarte iute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fil. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

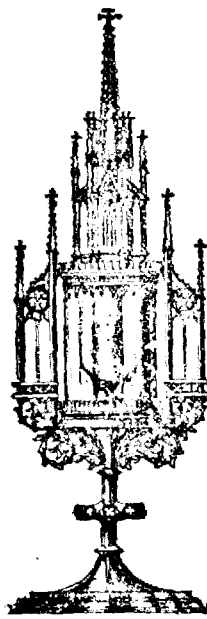
.....

.....

MEDICAMENT

PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
ța o lună să albă culoarea ce o dorește. Nu înă-
sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și ce culoare 4 cor.

Jambrik József

auritor, vâpsitor
de biserică, pregătitor de cadre (rame)
SEGHEDIN.
(Szeged), strada Kelemen

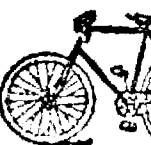
PRIMEȘTE orice lucrări noi și
de această branșă
altare, amvane, cruci, prapori (sta-
lcoare și cadre (rame), precum și
rea și vâpsirea obiectelor bisericesti
— cel mai bun care nu-și pierde fa-
■ Preturi favorabile și
executare cu punctualitate

HAMMER ZS. és TÁRS

măestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare)
ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (în casa dlui Dr. Sever) se
Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin și
în biciclete fabricații engleze, americane și germane
Singurul vânzător al mașinei de cusut celebre „VICTOR”
„OPPEL”, „SINGER” și „MINERVA” cu sunceia în
de roată. Magazin de balanțe decimale și de bucu

Mare asortiment în părți
de mașini de cusut, ar-
ticole de montate bici-
clete și articole de elec-
tricitate.

Tot felul de reparatuni în branșa aceasta pe
prețuri moderate și garanție

Expoziție permanentă. Magazin de mobil

Anunț on. public că mi-am aranjat din nou și mi-am
magazinul meu de mobil
aflător pe piața Andrássy Nr. 15 (casele Herma
care există de mai multe zeci de ani și să lucrează
de un prestigiu excelent. Magazinul a fost acum lărgit
:: cu apartamentele din etaj și l-am aranjat cu
cel mai modern și mai nou mobil
de salon, de sufragerie
:: și dormitor. ::
toate din fabrica mea, încât oricine le va vizita va
găsi imediat și va putea alege orice mobil dorește.
Comandele din provincie să execută prompt și rep
STEIGERWALD A. fabricant de mo

GEYER HENRI

Fabrică de tavane trestii, instalată cu mașini
UJVIDÉK, str. Petőfi nr.

Recomandă în atențiunea arhitecților precum și în a pu-
doritor de construcții fabricatele sale brevetate de tav-
de trestii lucrate cu mașina. Fabrică: trestii de
de ori-ce lungime și de ori-ce soi, cojite sau necojite,
și paravane și îngrădiri pentru grădini și pentru proca-
cărămizi, împletituri dese de trestii pentru îngrădirea
și a strugurilor. — *Furnisează mașini pentru or-
de lucrări de trestii.* — Împletiturile mele de trestii
cele mai bune și executate în mod solid și nu se pot ca-
cu alte mărfuri inferioare.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

IBANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4}
și 5^{0/0}, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datorile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitorii de afaceri abili
și demni de încredere.